Diễn viên AI bước vào phim trường, yếu tố đào thải sự trì trệ?

ISSN: 2734-9195 10:10 20/04/2026

AI không phải là vật cản trên con đường sự nghiệp của con người. Nó là phép thử. Thử xem ai biết học hỏi, ai biết thích nghi, ai biết trau dồi để phát huy tối đa vào giá trị không thể sao chép của mình.

Việc một hãng phim tại Trung Quốc công bố sử dụng hai "***diễn viên AI***" trong một bộ phim ngắn sắp ra mắt đã nhanh chóng làm bùng lên làn sóng tranh luận trên mạng xã hội.

Câu chuyện ban đầu tưởng như chỉ là một hiện tượng công nghệ mới trong ngành giải trí, nhưng thực chất lại chạm vào một nỗi bất an rất sâu của con người ngày nay: rồi sẽ đến lúc máy móc thay con người làm việc, sáng tạo và thậm chí thay thế vị trí làm việc vốn thuộc về con người hay không?

Thông báo của công ty Youhug Media về hai diễn viên AI mang tên Qin Lingyue và Lin Xiyan tham gia bộ phim ngắn "*Biên niên sử huyền bí thời Tần Lĩnh*" đã lập tức thu hút sự chú ý.

Không chỉ vì yếu tố mới lạ, mà còn vì ngoại hình của các nhân vật này bị cho là quá giống diễn viên thật ngoài đời.

Từ đó, nhiều câu hỏi được đặt ra: quyền hình ảnh sẽ được bảo vệ ra sao, dữ liệu được lấy từ đâu, và nếu AI có thể đóng phim, thể hiện biểu cảm, duy trì tương tác trên mạng xã hội như người thật, vậy tương lai của các diễn viên bằng xương bằng thịt sẽ đi về đâu?

Nỗi lo ấy không chỉ dành riêng cho giới nghệ sĩ. Đằng sau một gương mặt đứng trước ống kính là cả một chuỗi lao động phía sau hậu trường: diễn viên quần chúng, quay phim, kỹ thuật ánh sáng, hóa trang, phục trang, biên tập, hậu kỳ, truyền thông, hậu đài...

Khi **AI** bắt đầu lấn sâu vào lĩnh vực sáng tạo, điều khiến người ta bất an không đơn thuần là một vai diễn bị thay thế, mà là cảm giác cả một hệ sinh thái nghề nghiệp đang đứng trước nguy cơ bị đảo lộn.

Nhưng giữa những phản ứng có phần gay gắt ấy, cũng cần bình tĩnh nhìn lại bản chất của vấn đề. AI có thực sự thay thế hoàn toàn con người không? Hay điều mà AI đang làm mạnh nhất lúc này là thay thế những phần việc lặp lại, những biểu hiện dễ sao chép, những năng lực có thể được mô phỏng bằng dữ liệu?

Nói cách khác, AI không lập tức xóa sổ con người, nhưng nó đang gây áp lực rất mạnh lên những ai dừng lại, không chịu thích nghi, không học cách sử dụng công cụ mới để nâng cao nghiệp vụ của chính mình.

Điều này cũng có thể thấy rất rõ trong lĩnh vực lập trình, nơi nỗi lo "*AI sẽ cướp việc*" đang hiện diện ngày một rõ nét.

Thực tế cho thấy một chiều hướng khác đáng suy ngẫm.

Một bài báo trên VnExpress (13/4/2026), có ý kiến cho rằng: "*AI không lấy việc của lập trình viên, AI chỉ thay thế những lập trình viên khước từ việc sử dụng AI* ". Câu nói ấy không nhằm tuyệt đối hóa công nghệ, mà phản ánh khá đúng tinh thần của thời đại mới. Khi phần mềm ngày càng thông minh hơn nhờ AI, nhu cầu nâng cấp hệ thống từ khách hàng không hề giảm, trái lại còn tăng mạnh, nhất là ở thị trường toàn cầu.

Những bài toán mà doanh nghiệp phải giải quyết ngày nay vừa lớn hơn, vừa phức tạp hơn, lại đòi hỏi tốc độ triển khai nhanh hơn trước. Trong bối cảnh ấy, một lập trình viên biết dùng AI như công cụ hỗ trợ có thể tăng hiệu suất làm việc lên gấp nhiều lần, từ viết mã, kiểm thử, sửa lỗi cho đến tối ưu hệ thống.

Nhờ đó, họ có thêm thời gian và năng lượng để tập trung vào phần việc quan trọng hơn: tư duy giải pháp, thiết kế kiến trúc và sáng tạo chiến lược công nghệ. Đã có những dự án lớn trước đây bị ước tính phải mất đến mười năm mới hoàn thành, khiến đối tác không dám ký kết vì vượt quá cả nhiệm kỳ vận hành của họ. Nhưng khi doanh nghiệp chứng minh được năng lực ứng dụng AI để rút ngắn tiến độ xuống chỉ còn tính bằng tháng, cục diện lập tức thay đổi và dự án được ký.

Câu chuyện ấy cho thấy **AI** không làm khách hàng quay lưng với doanh nghiệp công nghệ, mà ngược lại càng khiến họ cần hơn những đối tác biết sử dụng AI để giải quyết những bài toán lớn hơn, nhanh hơn và hiệu quả hơn. Điều đáng lo vì thế không hẳn là AI mạnh đến đâu, mà là con người có đủ dũng khí bước ra khỏi vùng an toàn để tự nâng cấp chính mình hay không.

Ở nhiều lĩnh vực khác, từ viết lách, thiết kế, lập trình, dịch thuật cho đến truyền thông, AI đang làm rất tốt phần việc kỹ thuật, những thao tác cần tốc độ, khả

năng xử lý khối lượng lớn dữ liệu và tối ưu hóa quy trình. Một người biết dùng AI có thể rút ngắn đáng kể thời gian sản xuất nội dung, tăng hiệu suất làm việc, giảm chi phí và mở rộng quy mô công việc. Vì vậy, thay vì nhìn AI chỉ như một "*đối thủ*", nhiều người đã bắt đầu xem nó như một "*trợ lý*" năng suất làm việc hiệu quả.

Không phải ai cũng sẵn sàng bước vào sự chuyển đổi ấy. Có người vẫn muốn làm việc theo lối cũ, giữ nguyên kỹ năng cũ, tư duy cũ, nhịp làm việc cũ, trong khi thế giới đã thay đổi quá nhanh. Khi đó, thứ bị thay thế không hẳn là con người, mà là sự chậm thích nghi. Bị đào thải trước hết không phải vì là con người, mà vì tự biến mình thành một mắt xích có thể thay thế.

Tuy nhiên, nếu chỉ nhìn vấn đề từ góc độ năng suất, hiệu quả và khả năng thích ứng, chúng ta vẫn chưa chạm tới tầng sâu hơn của câu chuyện. Bởi điện ảnh không chỉ là sản phẩm kỹ thuật. Nghệ thuật không phải chỉ là sự ghép nối của hình ảnh, âm thanh và biểu cảm đúng chỗ. Nghệ thuật còn là ký ức sống, là trải nghiệm đã đi qua khổ đau, mất mát, yêu thương, dằn vặt, trưởng thành. Một diễn viên thực thụ không chỉ "*diễn*" bằng nét mặt. Họ diễn bằngnhững kinh nghiệm, trải nghiệm thực tế trong đời sống.

Câu nói của Feng Yuanzheng, diễn viên kiêm chủ tịch Nhà hát Nghệ thuật Nhân dân Bắc Kinh rằng: "*Nước mắt của nhân vật AI được vẽ ra, nhưng nước mắt của tôi tuôn rơi từ chính cơ thể mình*" chạm đến một khác biệt căn bản. AI có thể mô phỏng biểu cảm, nhưng chưa thật sự sống một đời người thực tế. Nó có thể tái hiện nỗi buồn, nhưng không mang trong mình ký ức của những **hỷ nộ ái ố**; có thể dựng lên vẻ đau đớn, nhưng không biết thế nào là một đêm thức trắng vì tuyệt vọng; có thể tạo ra một gương mặt đang cười, nhưng không trải qua hành trình bước đến nụ cười ấy.

Hai diễn viên do AI tạo ra, Qin Lingyue (phải) và Lin Xiyan (trái).
Nguồn: Weibo

Từ góc nhìn Phật học, đây là điểm rất đáng suy ngẫm. Con người không chỉ là một hệ thống vật lý hay một bộ dữ liệu hành vi được lập trình. Con người là một thực thể sống động, có kinh nghiệm, tập khí, ký ức, phản ứng, và cả khả năng chuyển hóa nội tâm. Một cỗ máy có thể học từ kho dữ liệu khổng lồ, nhưng không có nghĩa là nó có thể thay thế toàn bộ cảm xúac, tâm thức của một con người đang sống.

Điều này không phải để phủ nhận vai trò của AI. Trái lại, **Phật giáo** không khuyến khích thái độ chống đối cực đoan với cái mới. Tinh thần tỉnh thức là thấy đúng bản chất của sự vật. AI là công cụ. Công cụ ấy mạnh hay yếu, thiện hay bất thiện, lợi ích hay nguy hại, phần lớn tùy vào tâm thế và cách sử dụng của con người. Nếu dùng AI để hỗ trợ sáng tạo, giảm việc nặng nhọc, giải phóng thời gian cho những giá trị nhân văn sâu sắc hơn, đó là một bước tiến. Nhưng nếu dùng AI chỉ để sao chép gương mặt, vay mượn hào quang người khác, làm thui chột đi giá trị lao động sáng tạo, hoặc loại bỏ con người chỉ vì mục tiêu lợi nhuận, khi ấy công nghệ sẽ trở thành nơi phóng đại lòng tham hơn là phục vụ đời sống.

Tranh cãi quanh diễn viên AI ở Trung Quốc vì thế không đơn thuần là chuyện một hãng phim thử nghiệm công nghệ mới. Nó phản ánh một xung đột lớn hơn của thời đại số giữa tiện lợi và chất lượng, giữa tốc độ và chiều sâu, giữa sản xuất hàng loạt và giá trị độc bản của con người.

Nói AI sẽ thay thế hoàn toàn con người là một kết luận vội vàng. Bởi những gì làm nên phẩm chất con người không chỉ nằm ở khả năng tạo sản phẩm, mà còn nằm ở thái độ sống có ý nghĩa, có chiều sâu nhân văn, có trải nghiệm, và sáng tạo từ nội tâm đã được hun đúc qua năm tháng. Máy móc có thể làm nhanh hơn, đều hơn, chi phí rẻ hơn. Nhưng máy móc chỉ mô phỏng cảm xúc, không thật sự chạm được tới trái tim con người.

Dẫu vậy, cũng không thể ru ngủ mình bằng một niềm tin lạc quan dễ dãi rằng con người mãi mãi an toàn. Trong nhiều lĩnh vực, những ai không chịu đổi mới chắc chắn sẽ tụt lại phía sau. Một người viết chỉ quen lặp lại công thức, một người dựng phim chỉ làm theo mẫu, một diễn viên chỉ dựa vào vẻ ngoài mà thiếu nội lực, một người lao động chỉ hoàn thành phần việc cơ học mà không phát triển tư duy – tất cả đều có nguy cơ bị thay thế cao hơn khi AI ngày càng thông minh.

Cho nên không phải: "*AI có thay thế con người không*?" mà là: "*Con người sẽ làm gì để không tự làm mờ giá trị của mình trước AI*?" Câu trả lời không nằm ở sự hoảng loạn, cũng không nằm ở thái độ bài xích công nghệ, mà nằm ở việc quay về phát triển những gì AI khó thay thế nhất: tư duy độc lập, khả năng học hỏi, sự sáng tạo có chiều sâu, đạo đức nghề nghiệp, năng lực cộng tác và kinh nghiệm sống thực tế.

Với ngành nghệ thuật, điều cần giữ không chỉ là việc làm, mà còn là phẩm chất con người trong sáng tạo. Một nền điện ảnh vững mạnh không thể chỉ đo bằng tốc độ sản xuất hay số lượt xem, mà còn bằng việc nó còn giữ được bao nhiêu hơi thở của đời sống thật. Nếu phim ảnh chỉ còn là những gương mặt hoàn hảo được dựng lên bằng thuật toán, những giọt nước mắt được tính toán để tối ưu tương tác, những câu chuyện được chế tác hoàn toàn theo dữ liệu thị hiếu, thì rất có thể con người sẽ có nhiều sản phẩm hơn, nhưng lại ít chạm đến cảm xúc công chúng hơn.

Phật giáo nhắc con người quay về với chân tâm, tức là thấy rõ cái gì là phương tiện, cái gì là cứu cánh. AI là phương tiện. Con người không nên thần thánh hóa nó, càng không nên sợ hãi nó đến mức đánh mất năng lực tự thân. Cái cần bồi đắp trong thời đại này không chỉ là kỹ năng dùng công nghệ, mà còn là năng lực giữ vững tư duy độc lập trước **công nghệ AI**.

AI không phải là vật cản trên con đường sự nghiệp của con người. Nó là phép thử. Thử xem ai biết học hỏi, ai biết thích nghi, ai biết trau dồi để phát huy tối đa vào hệ giá trị không thể sao chép của mình.

Tham khảo bài viết: **https://www.sixthtone.com/**

Biên tập: **Đinh Thị Trang**